

TELŠIŲ APSKRITIES SOCIALINĖ IR DEMOGRAFINĖ CHARAKTERISTIKA

Gyventojai

Telšių apskritis yra aštuntoji šalies apskritis pagal gyventojų skaičių. 2008 m. pradžioje joje gyveno 173,4 tūkst. žmonių, arba 5,2 % šalies gyventojų.

Gyventojų skaičius 2001–2008 m. pradžioje

	Gyventojų skaičius, tūkst.							1000 vyrų tenka moterų
	2001	2003	2005	2007	2008			2008
					Iš viso	Vyrai	Moterys	
Šalyje	3487,0	3462,6	3425,3	3384,9	3366,4	1567,0	1799,4	1148
Telšių apskrityje	179,9	179,1	177,0	174,6	173,4	81,7	91,7	1123
Mažeikių r. sav.	67,3	67,1	66,4	65,6	65,1	30,5	34,6	1134
Plungės r. sav.	44,2	44,1	43,9	43,6	43,4	20,5	22,9	1114
Rietavo sav.	10,7	10,6	10,5	10,2	10,1	4,9	5,2	1086
Telšių r. sav.	57,7	57,3	56,2	55,2	54,8	25,8	29,0	1125

2001–2007 m. apskrities gyventojų sumažėjo 6,5 tūkst. (3,6 %). Šiuo laikotarpiu gyventojų skaičius mažėjo visose apskrities savivaldybėse: daugiausia – Rietavo (5,6 %) ir Telšių rajono (5 %), mažiausiai – Plungės rajono savivaldybėje (1,8 %).

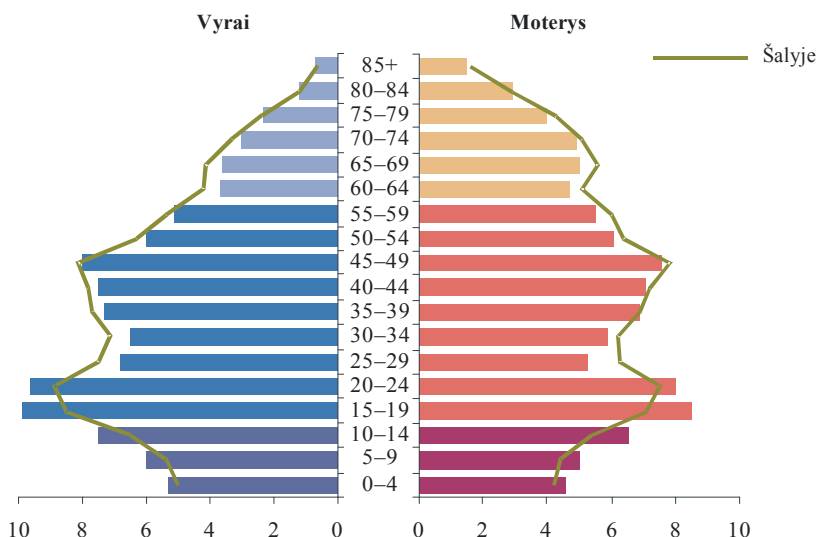
2008 m. pradžioje Telšių apskrityje gyveno 47,1 % vyrų ir 52,9 % moterų (šalyje – atitinkamai 46,5 ir 53,5 %), 1000 vyrų teko 1123 moterys (šalies vidurkis – 1148). Moterų skaičius, tenkantis 1000 vyrų, Mažeikių rajono savivaldybėje yra didžiausias iš apskrities savivaldybių ir didesnis už apskrities, bet mažesnis už šalies vidurkį.

2001–2007 m. dėl neigiamos natūralios kaitos gyventojų skaičius Telšių apskrityje sumažėjo 2,7 tūkst. (41,5 %), dėl neigiamo migracijos saldo – 3,8 tūkst. (58,5 %).

Telšių apskrities gyventojų sudėties pagal lytį ir amžių pokyčius parodo amžiaus ir lyties piramidė.

Gyventojai pagal lytį ir amžių Telšių apskrityje 2008 m. pradžioje

Procentais

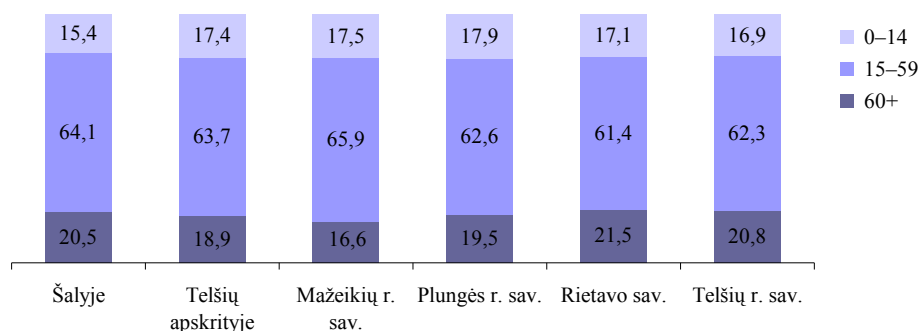

Telšių apskritis – demografiškai jauniausia šalyje. Joje pagyvenę (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonės sudaro 18,9 % (šalyje – 20,5 %). Šiuo metu kas septintas (šalyje – kas šeštas) vyras ir kas ketvirta moteris Telšių apskrityje yra 60 metų ir vyresnio amžiaus.

2008 m. pradžioje vaikų iki 15 metų amžiaus buvo 8,1 % (šalyje – 25,2 %) mažiau nei pagyvenusių žmonių. 2001–2007 m. vaikų apskrityje sumažėjo 26,9 % (šalyje – 24,7 %).

Gyventojų skaičiaus struktūra pagal pagrindines amžiaus grupes 2008 m. pradžioje

Procentais

Pačios „seniausios“ apskrityje yra Rietavo ir Telšių rajono savivaldybės, kuriose pagyvenę žmonės sudaro 22–21 % gyventojų. Geresnė amžiaus struktūra yra Mažeikių rajono savivaldybėje – joje pagyvenę žmonės sudaro 16,6 % gyventojų.

2008 m. pradžioje 100 Telšių apskrities 15–59 metų amžiaus gyventojų teko 27 vaikai ir 30 pagyvenusių žmonių (šalyje – atitinkamai 24 ir 32), 2001 m. pradžioje – atitinkamai 39 ir 31. Didžiausias ekonominis krūvis teko Rietavo, Telšių rajono ir Plungės rajono savivaldybių 15–59 metų amžiaus gyventojams, t. y. 100 šio amžiaus gyventojų teko 63–60 vaikai ir pagyvenę žmonės.

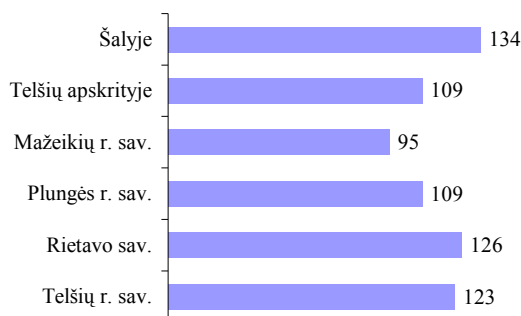
Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientai 2001 ir 2008 m. pradžioje

	100 15–59 metų amžiaus gyventojų tenka nurodyto amžiaus gyventojų					
	0–14		60 +		0–14 ir 60 +	
	2001	2008	2001	2008	2001	2008
Šalyje	32	24	32	32	64	56
Telšių apskrityje	39	27	31	30	70	57
Mažeikių r. sav.	37	27	25	25	62	52
Plungės r. sav.	41	29	33	31	74	60
Rietavo sav.	43	28	40	35	83	63
Telšių r. sav.	38	27	34	33	72	60

2008 m. pradžioje Telšių apskrityje 100 vaikų teko 109 pagyvenę žmonės (šalyje – 134), tuo tarpu 2001 m. pradžioje – tik 79. Daugiausia pagyvenusių žmonių 100 vaikų teko Rietavo (126), mažiausia – Mažeikių rajono savivaldybėje (95).

Demografinės senatvės koeficientas 2008 m. pradžioje

60 metų ir vyresnio amžiaus gyventojų skaičius, tenkantis 100 0–14 metų amžiaus vaikų

Vidutinis Telšių apskrities gyventojų amžius mažesnis už šalies vidurkį. 2008 m. pradžioje šis rodiklis apskrityje buvo 37,5 metų (šalyje – 39 metai), 2001 m. pradžioje vidutinis gyventojų amžius Telšių apskrityje buvo 35,5 metų.

Migracija

2001–2007 m., remiantis gyvenamosios vietos deklaravimo duomenimis, į Telšių apskritį per metus atvykdavo gyventi nuolat ar ilgesniam nei 6 mėnesių laikotarpiui vidutiniškai 3,5 tūkst. gyventojų, o išvykdavo daugiau kaip 4 tūkst. 1000 Telšių apskrities gyventojų vidutiniškai teko 19,8 atvykusiojo ir 22,9 išvykusiojo. Aptariamu laikotarpiu beveik iš visų Telšių apskrities savivaldybių daugiau gyventojų išvyko negu atvyko.

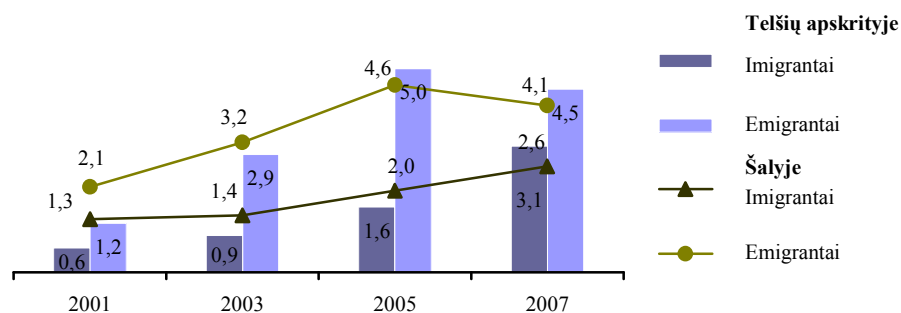
Gyventojų vidaus ir tarptautinė migracija 2001–2007 m.¹

	Atvyko				Išvyko				Migracijos saldo			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	42166	62124	59522	65044	44725	68428	68304	70288	-2559	-6304	-8782	-5244
Telšių apskrityje	2932	3744	3410	4067	3031	4365	4379	4761	-99	-621	-969	-694
Mažeikių r. sav.	1275	1495	1491	1650	1363	1762	1916	1994	-88	-267	-425	-344
Plungės r. sav.	750	1083	898	1127	734	1076	1049	1155	16	7	-151	-28
Rietavo sav.	136	255	166	232	104	290	237	310	32	-35	-71	-78
Telšių r. sav.	771	911	855	1058	830	1237	1177	1302	-59	-326	-322	-244

2001–2007 m. vidutiniškai 7,6 % atvykusiųjų sudarė imigrantai, t. y. asmenys, atvykę arba grįžę į Telšių apskritį iš užsienio valstybių, o 14,1 % išvykusiųjų – emigrantai, t. y. asmenys, išvykę iš Telšių apskrities į užsienio valstybes. 2007 m. didžiąją imigrantų dalį (86,4 %) sudarė grįžtantys Lietuvos Respublikos piliečiai, 2001 m. jų buvo 29,3%.

Tarptautinė migracija 2001–2007 m.²

1000 gyventojų

Gimstamumas

Gimstamumas Telšių apskrityje pastaraisiais metais beveik nekinta. 2001 ir 2007 m., 1000 šios apskrities gyventojų teko apie 9,9 gimusiojo.

Gimusių vaikų skaičius ir gimstamumo rodikliai 2001–2007 m.

	Gimusiųjų skaičius				1000 gyventojų tenka gimusiųjų			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	31546	30598	30541	32346	9,1	8,9	8,9	9,6
Telšių apskrityje	1787	1750	1670	1731	9,9	9,8	9,5	9,9
Mažeikių r. sav.	684	652	629	671	10,2	9,7	9,5	10,3
Plungės r. sav.	421	429	391	462	9,5	9,7	8,9	10,6
Rietavo sav.	104	123	90	109	9,7	11,6	8,7	10,7
Telšių r. sav.	578	546	560	489	10,0	9,6	10,0	8,9

¹ Pagal gyvenamosios vietos deklaravimo duomenis.

² Pagal gyvenamosios vietos deklaravimo duomenis.

Vidutinis gyvų gimusių vaikų, kuriuos moteris pagimdė per reproduktyvų savo gyvenimo laikotarpį, skaičius (suminis vaisingumo rodiklis) Telšių apskrityje 2007 m. buvo 1,45 (šalyje – 1,35). Didžiausias (1,62) šis rodiklis buvo Plungės rajono, mažiausias (1,31) – Telšių rajono savivaldybėse.

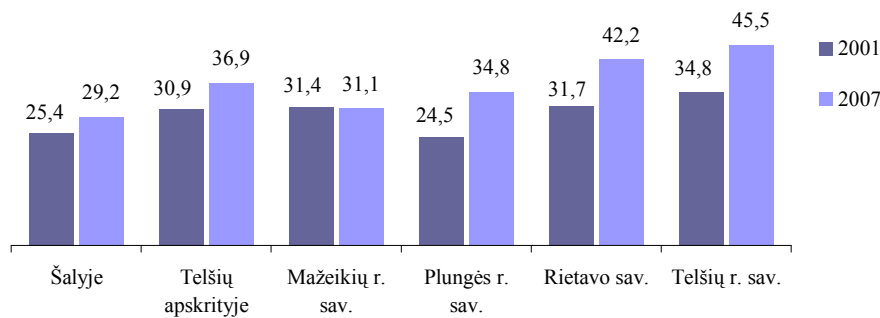
Gimdo vis vyresnio amžiaus moteris. 2007 m. Telšių apskrityje vidutinis gimdyvių amžius buvo 27,4 metų (šalyje – 28 metai), 2001 m. – 26,4 metų (šalyje – 26,9 metų).

Palyginti su visais apskrityje gimusiais vaikais, sumažėjo didesnio eiliškumo (trečių, ketvirtų, penktų, šeštų ir paskesnių) gimusiųjų dalis – nuo 23,7 % 2001 m. iki 17 % 2007 m.

2007 m. Telšių apskrityje tėvams, neįregistravusiems santuokos, gimė 639 kūdikiai, 2001 m. – 552, tai atitinkamai sudarė 36,9 ir 30,9 % (šalyje – 29,2 ir 25,4 %), palyginti su visais gimusiais vaikais. 2007 m. daugiausia (45,6 %) kūdikių nesuistuosusiems tėvams gimė Telšių, o mažiausiai (31,1%) – Mažeikių rajono savivaldybėse.

Vaikai, gimę tėvams, neįregistravusiems santuokos, 2001 ir 2007 m.

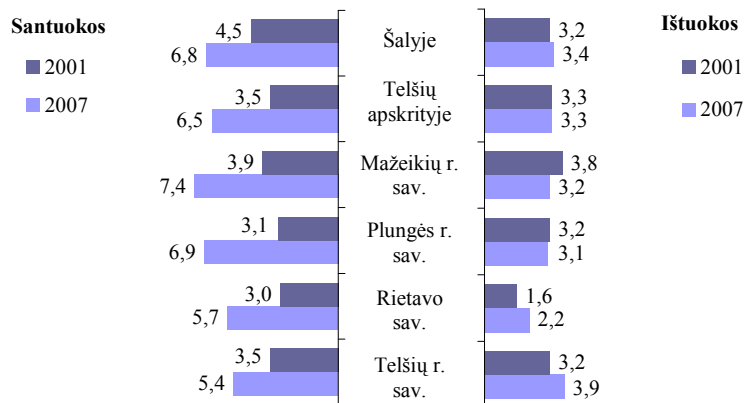
Palyginti su visu gimusių vaikų skaičiumi, procentais

Santuokos ir ištuokos

2001–2007 m. Telšių apskrityje santuokų skaičius didėjo. 2007 m. buvo įregistruotos 1134 santuokos, 1000 gyventojų teko 6,5 santuokos, 2001 m. – atitinkamai 632 ir 3,5. Šiuo laikotarpiu bendras santuokų rodiklis Telšių apskrityje buvo mažesnis už šalies.

Santuokų ir ištuokų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, 2001 ir 2007 m.

2007 m. vidutinis pirmą kartą besituokiančių vyrų amžius buvo 27,3, moterų – 25,3 metų (šalyje – atitinkamai 27,7 ir 25,5 metų).

2001–2007 m. ištuokų skaičius Telšių apskrityje kito nežymiai. 2007 m. buvo įregistruotos 578 ištuokos, 1000 gyventojų teko 3,3 ištuokos, 2001 m. – atitinkamai 596 ir 3,3. Bendras ištuokų rodiklis Telšių apskrityje 2007 m. buvo šiek tiek mažesnis už šalies. Telšių rajono savivaldybėje,

palyginti su kitomis šios apskrities savivaldybėmis, 2007 m. 1000 gyventojų teko daugiausia (3,9) ištuokų.

Mirtingumas

2007 m. Telšių apskrityje mirė 2227 žmonės. 2001–2007 m. mirusiųjų skaičius padidėjo 9,1 %. 2007 m. 1000 Telšių apskrities gyventojų teko 12,8 mirusiojo (šalyje – 13,5), 2001 m. – 11,3.

2001–2007 m. mirtingumo rodikliai didėjo visose Telšių apskrities savivaldybėse. 2007 m. didžiausias mirtingumas buvo Rietavo (15,2 %) ir Telšių rajono (13,3 %) savivaldybėse.

2007 m. Telšių apskrityje 1000 gimusiųjų teko 5,2 mirusio vaiko iki vienu metų amžiaus (šalyje – 5,9).

2007 m. Telšių apskrities vyrų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (VTGT) buvo 65 metai, moterų – 77,7. Palyginti su šalies vidurkiu, vyrų VTGT buvo ilgesnė 0,2, o moterų – 0,5 metų. 2001–2007 m. apskrities moterų VTGT sutrumpėjo vienais metais, o vyrų pailgėjo 0,3 metų. Nors ir sumažėjęs, išlieka labai didelis skirtumas tarp vyrų ir moterų VTGT: 2007 m. vyrų ji buvo 12,7 metų trumpesnė negu moterų (2001 m. – 14 metų).

Mirties priežasčių struktūra Telšių apskrityje panaši į šalies. 2007 m. trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys – sukėlė 82 % mirčių apskrityje (šalyje – 83 %), 2001 m. – 86 % (šalyje – 87 %).

Mirtingumas pagal pagrindines mirties priežastis 2001 ir 2007 m.

Mirusių asmenų skaičius, tenkantis 100 000 gyventojų

	2001				2007			
	Piktybiniai navikai	Kraujotakos sistemos ligos	Kvėpavimo sistemos ligos	Išorinės mirties priežastys	Piktybiniai navikai	Kraujotakos sistemos ligos	Kvėpavimo sistemos ligos	Išorinės mirties priežastys
Šalyje	223,9	628,2	42,3	157,9	245,3	720,1	57,9	155,4
Telšių apskrityje	192,5	608,0	45,1	175,8	204,0	686,3	69,5	159,2
Mažeikių r. sav.	179,9	571,0	43,1	154,7	195,9	613,8	79,6	130,1
Plungės r. sav.	199,1	574,7	65,6	162,9	218,3	678,0	75,8	188,5
Rietavo sav.	281,1	627,8	65,6	243,6	187,3	877,1	78,8	187,3
Telšių r. sav.	185,6	672,9	27,7	197,7	205,5	743,8	50,9	165,5

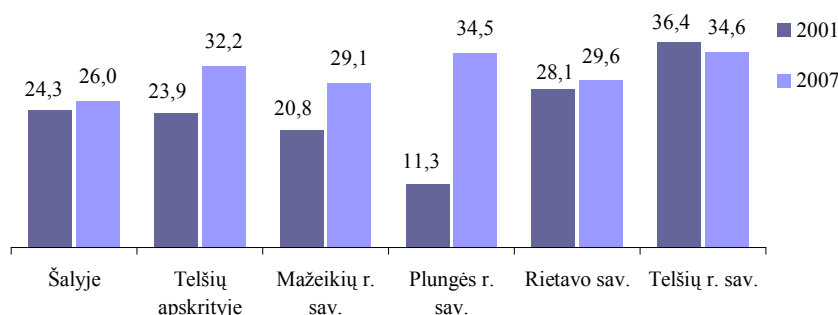
2007 m., kaip ir 2001 m., daugiau kaip pusė (53,6 %) mirusių apskrities gyventojų mirė nuo kraujotakos sistemos ligų. Rietavo savivaldybėje moterų mirtingumas nuo šių ligų pusantro karto viršijo šalies ir apskrities vidurkį.

2007 m. nuo piktybinių navikų mirė 355 žmonės (16 % visų mirusiųjų Telšių apskrityje). 2007 m. mirtingumas nuo piktybinių navikų Telšių apskrityje buvo mažiausias šalyje. Palyginti su kitomis šios apskrities savivaldybėmis, vyrų ir moterų mirtingumas nuo piktybinių navikų didžiausias buvo Plungės rajono savivaldybėje.

Dėl išorinių mirties priežasčių Telšių apskrityje 2007 m. mirė 277 žmonės (daugiau kaip 12 % visų mirusiųjų apskrityje). Plungės rajono savivaldybėje moterų mirtingumas dėl išorinių mirties priežasčių 1,4 karto, o vyrų Rietavo savivaldybėje – 1,2 karto viršijo apskrities vidurkį. 2007 m. Telšių apskrityje savižudybių rodiklis buvo vienas mažiausių, o mirtingumas dėl transporto įvykių – vienas didžiausių šalyje.

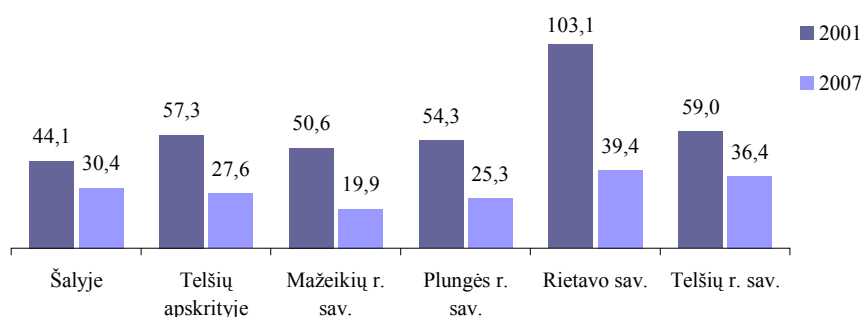
Mirtingumas dėl transporto įvykių 2001 ir 2007 m.

Mirusių asmenų skaičius, tenkantis 100 000 gyventojų

Mirtingumas dėl savižudybių 2001 ir 2007 m.

Mirusių asmenų skaičius, tenkantis 100 000 gyventojų

Sveikata

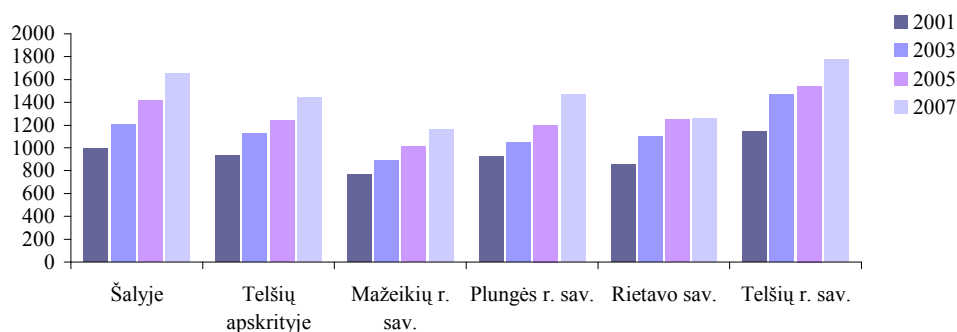
Lietuvos sveikatos informacijos centro duomenimis³, 2007 m. ligoninėje gydėsi 39,1 tūkst. pacientų, arba kas ketvirtas Telšių apskrities gyventojas (kaip ir vidutiniškai šalyje). Vienas apskrities gyventojas pas pirminio lygio sveikatos priežiūros paslaugas teikiančius gydytojus apsilankė vidutiniškai 4 kartus per metus, o Mažeikių ir Plungės rajonų savivaldybėse – po 5 kartus.

2007 m. Telšių apskrities gyventojų ligotumas piktybiniais navikais (1439 sergantieji 100 000 gyventojų) buvo mažesnis už šalies rodiklį (1650 sergančiųjų 100 000 gyventojų), o Mažeikių rajono savivaldybėje piktybiniai navikai buvo mažiausiai paplitę tarp visų šalies savivaldybių (1160 sirgusių 100 000 gyventojų, mažesnis šis rodiklis buvo tik Pagėgių ir Panevėžio rajonų savivaldybėse – atitinkamai 1097 ir 863 sergantieji 100 000 gyventojų). Didžiausia santykinė sirgusiųjų piktybiniais navikais dalis buvo Telšių rajono savivaldybėje, kurioje ji 8 % viršijo šalies vidurkį (1777 sergantieji 100 000 gyventojų).

³ Stacionarių paslaugų ir ligotumo rodikliai skaičiuoti remiantis Valstybinės ligonių kasos informacinės sistemos SVEIDRA duomenimis.

Ligotumas piktybiniais navikais 2001–2007 m.

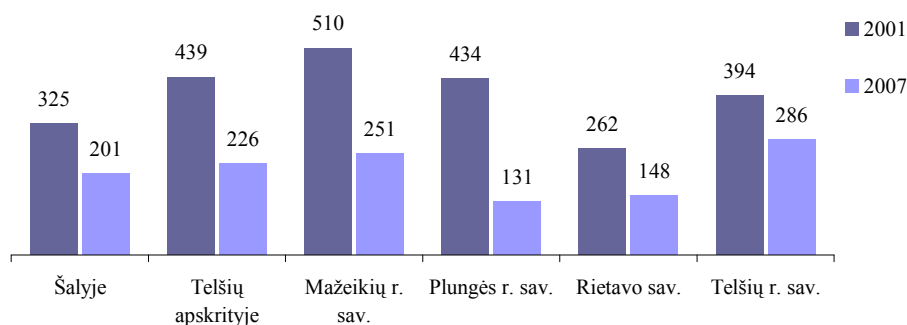
Sirgusių asmenų skaičius, tenkantis 100 000 gyventojų

Socialine liga vadinama tuberkuliozė tarp Telšių apskrities gyventojų per visą 2001–2007 m. laikotarpį buvo kiek labiau paplitusi nei vidutiniškai šalyje, tačiau nuo 2001 m. ligotumas šia liga sumažėjo 49 % (šalyje – 38 %). 2007 m. labiausiai tuberkuliozė buvo paplitusi Telšių rajono savivaldybėje (286 sergantieji 100 000 gyventojų).

Ligotumas tuberkulioze 2001 ir 2007 m.

Sirgusių asmenų skaičius, tenkantis 100 000 gyventojų

Nors daugelio ligų paplitimo Telšių apskrityje rodikliai panašūs į kitų šalies regionų, tačiau paminėtina, kad 2007 m. čia buvo mažiausiai paplitę smegenų kraujotakos ligos (1534 sergantieji 100 000 gyventojų, šalyje – 2692 sergantieji). Palyginti su kitais šalies regionais, tarp Telšių apskrities gyventojų daugiausia buvo sergančiųjų gastritu ir duodenitu (2619 sergančiųjų 100 000 gyventojų, šalyje – 2064 sergantieji), o Mažeikių rajono savivaldybėje šių ligų paplitimas yra vienas didžiausių iš visų šalies savivaldybių (3052 sergantieji 100 000 gyventojų, didesnis rodiklis tik Marijampolės savivaldybėje – 3676). Telšių apskrityje dažniau nei kitose apskrityse gyventojams buvo nustatomas nugaros skausmas (5451 sergantysis 100 000 gyventojų, šalyje – 3860).

Socialinė apsauga

2007 m. 27,4 tūkst. Telšių apskrities gyventojų buvo valstybinio socialinio draudimo senatvės pensininkai (arba kas šeštas apskrities gyventojas, kaip ir vidutiniškai šalyje), o 8,1 tūkst. asmenų gavo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją. 1000 darbingo amžiaus apskrities gyventojų teko 253 senatvės ir 75 netekto darbingumo (invalidumo) pensininkai. Didžiausia santykinė senatvės pensiją gaunančių asmenų dalis buvo Telšių rajono savivaldybėje (1000 darbingo amžiaus asmenų teko 281 senatvės pensininkas), o mažiausia – Mažeikių rajone (214).

2007 m. 22,6 tūkst. Telšių apskrities gyventojų gavo išmokas vaikui, 36 % šios išmokos gavėjų gyveno Mažeikių rajono savivaldybėje. 683 asmenims buvo mokama vaiko globos (rūpybos) išmoka, 148 asmenys gavo paramą būstui įsigyti ar įsikurti. Vienkartinę išmoką gavo 439 nėščiosios, o išmoką gimus vaikui – 1,6 tūkst. apskrities gyventojų. Iš viso Telšių apskrities šeimoms, auginančioms vaikus, 2007 m. buvo išmokėta 24 223,6 tūkst. litų išmokų.

Socialines paslaugas namuose gaunančių gyventojų skaičius apskrityje nuo 2001 m. išaugo 54 %, tiesa, 2007 m. jis buvo kiek mažesnis nei 2006 m. (2007 m. – 536, 2006 m. – 580 asmenų). Pusė apskrities globotinių namuose gyveno Telšių rajono savivaldybėje.

2007 m. pabaigoje penkiose apskrityje veikiančiose senelių globos įstaigose gyveno 189 asmenys, trijose įstaigose suaugusiems su negalia – beveik 500 globotinių. Taip pat apskrityje veikė 3 vaikų globos įstaigos, jose gyveno 246 vaikai. 2007 m. keturiose Telšių apskrities laikino gyvenimo įstaigose (nakvynės namuose ir krizių centruose) buvo prisiglaudę 185 asmenys.

Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, Telšių apskrityje gyvena daugiau kaip 600 socialinės rizikos šeimų, jose auga 1,5 tūkst. vaikų.

Socialinės rizikos šeimos ir vaikai jose 2005–2007 m.

	Socialinės rizikos šeimų skaičius			Vaikų jose skaičius		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Telšių apskrityje	734	623	630	1784	1531	1502
Mažeikių r. sav.	296	208	216	689	497	497
Plungės r. sav.	183	178	170	437	419	391
Rietavo sav.	64	52	52	164	144	149
Telšių r. sav.	191	185	192	494	471	465

Švietimas

2007 m. pabaigoje Telšių apskrityje buvo 31 ikimokyklinio ugdymo įstaiga. Jose buvo ugdoma 4,9 tūkst. vaikų. 2001–2007 m. laikotarpiu ikimokyklinio ugdymo įstaigų sumažėjo tik dviem, o vaikų šiose įstaigose skaičius padidėjo 9 %. Vaikų skaičius didėjo visose savivaldybėse, daugiausia Rietavo.

Auklėtinių skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2001–2007 m.

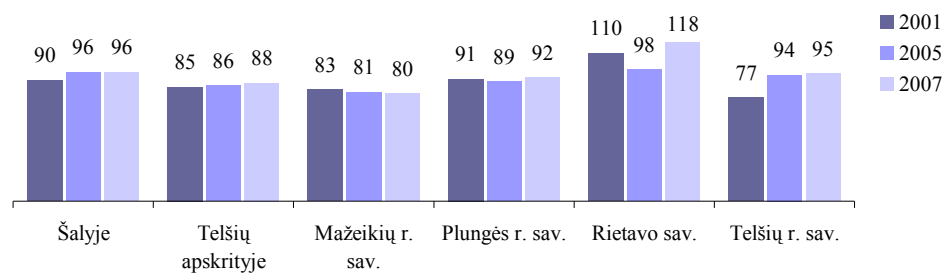
	2001	2003	2005	2007	2007 m., palyginti su 2001 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), %
Šalyje	89841	89469	90021	93044	3,6
Telšių apskrityje	4468	4638	4683	4873	9,1
Mažeikių r. sav.	2038	2060	2119	2212	8,5
Plungės r. sav.	1297	1389	1363	1403	8,2
Rietavo sav.	165	162	165	191	15,8
Telšių r. sav.	968	1027	1036	1067	10,2

2007 m. Telšių apskrityje 100 ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų vidutiniškai teko 88 vietos (2001 m. – 85). Labiausiai vietų vaikams trūko Mažeikių rajono savivaldybėje. Vietų vaikams ikimokyklinio ugdymo įstaigose pakako tik Rietavo savivaldybėje.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių ir vietų skaičiaus santykis 2001–2007 m.

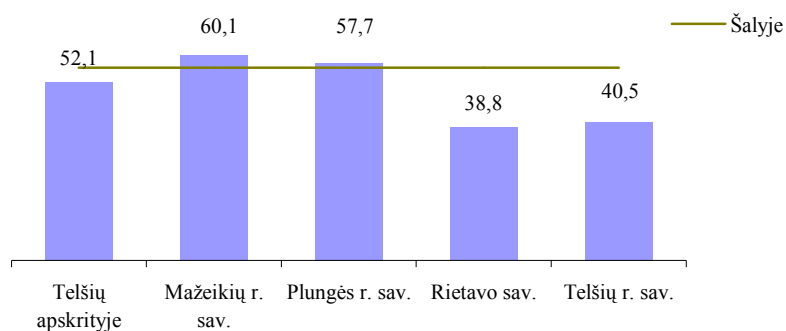
Vietų skaičius, tenkantis 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas

2007 m. pabaigoje Telšių apskrityje pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas buvo ugdoma daugiau kaip pusė, arba 52 %, 1–6 metų amžiaus vaikų. Mažiausiai vaikų pagal šias programas ugdoma Rietavo savivaldybėje – tik 39 %.

Vaikai, dalyvavę ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme 2007 m.

Palyginti su visais 1–6 metų vaikais, procentais

2007–2008 m. m. pradžioje apskrityje buvo 97 bendrojo lavinimo mokyklos, jose mokėsi 29 tūkst. mokinių. Palyginti su 2001–2002 m. m., mokyklų skaičius sumažėjo nuo 138 iki 97 (apie 30 %), mokinių – daugiau kaip 6 tūkst., arba 18 %.

Mokyklų skaičius mažėjo visose apskrities savivaldybėse, ypač Rietavo savivaldybėje (1,8 karto), kituose rajonuose – nuo 1,3 iki 1,6 karto. Mokinių skaičius visose savivaldybėse mažėjo vienodai, vidutiniškai po 18 %.

Mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose

	2001–2002	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2007 m., palyginti su 2001 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), %
Šalyje	602419	583063	538541	489442	-18,8
Telšių apskrityje	35204	34514	32033	28981	-17,7
Mažeikių r. sav.	13224	12980	12152	11041	-16,5
Plungės r. sav.	9087	8861	8201	7450	-18,0
Rietavo sav.	2060	2009	1883	1669	-19,0
Telšių r. sav.	10833	10664	9797	8821	-18,6

2007–2008 m. m. pradžioje bendrojo lavinimo mokyklose dirbo daugiau kaip 2 tūkst. pedagogų. Palyginti su 2001–2002 m. m., bendras mokytojų ir mokyklos vadovų, dirbančių pagrindiniame darbe, skaičius sumažėjo nuo 2633 iki 2452, arba 7 %. Mokytojų skaičius sumažėjo visose apskrities savivaldybėse, ypač Mažeikių rajone – 2007 m., palyginti su 2001 m., šioje savivaldybėje mokytojų skaičius sumažėjo 9 %. Dauguma (92 %) mokytojų turėjo aukštąjį išsilavinimą (2001–2002 m. m. – 85 %). Daugiau mokytojų su aukštuoju išsilavinimu dirba Telšių (92 %) ir Mažeikių (92 %) rajonų savivaldybėse.

2007 m. Telšių apskrities bendrojo lavinimo mokyklose vidurinių išsilavinimą įgijo beveik 2 tūkst. abiturientų, iš jų 79 % tais pačiais metais mokėsi toliau: beveik 40 % tapo universitetų, 35 % – kolegijų studentais, o 4 % siekia įgyti profesinę kvalifikaciją profesinėse mokyklose.

2007–2008 m. m. pradžioje Telšių apskrityje veikė 4 profesinės mokyklos. Jose kvalifikuoto darbininko profesiją siekė įgyti apie 2 tūkst. jaunuolių. Palyginti su 2003 m., mokinių skaičius profesinėse mokyklose padidėjo 12 %.

Profesinių mokyklų ir mokinių jose skaičius

	Mokyklų skaičius			Mokinių skaičius			Parengta kvalifikuotų darbininkų		
	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2003	2005	2007
Šalyje	83	76	80	44403	46334	43880	14465	12980	12565
Telšių apskrityje	4	4	4	1627	1745	1829	533	350	402
Mažeikių r. sav.	1	1	1	646	781	861	295	147	154
Plungės r. sav.	1	1	1	568	560	552	90	122	133
Rietavo sav.	-	-	-	-	-	-	49	-	-
Telšių r. sav.	2	2	2	413	404	416	119	81	115

Didžiausia profesinio mokymo įstaiga apskrityje yra Mažeikių politechnikos mokykla. Joje mokosi daugiau kaip pusė visų apskrities profesinių mokyklų mokinių. Apskrities profesinėse mokyklose mokiniai gali įgyti technikos priežiūros, žemės ūkio verslo darbuotojų, virėjo ir barmeno, kaimo turizmo darbuotojo, statybos verslo organizatoriaus ar paslaugų teikėjo, biuro komersanto ir kitas specialybes.

Apskrities jaunimas turi galimybę įgyti ir aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą Žemaitijos kolegijoje. Žemaitijos kolegija turi kelis padalinius – Rietave veikia Rietavo technologijų ir vadybos fakultetai, Telšiuose – Telšių menų ir pedagogikos fakultetas, Mažeikiuose – Mažeikių vadybos studijų skyrius. Be to, Telšiuose veikia Socialinių mokslų kolegijos, įsteigtos Klaipėdoje, Telšių filialas, kuriame studentai gali studijuoti teisę, finansus ir verslo vadybą.

Kolegijų ir studentų jose skaičius

	Kolegijų skaičius			Studentų skaičius			Parengta specialistų		
	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2003	2005	2007
Šalyje	27	28	28	40472	55949	60096	4602	11173	11940
Telšių apskrityje	1	1	1	1254	2329	2529	14	391	510
Mažeikių r. sav.	-	-	-	-	369	393	-	-	109
Rietavo sav.	1	1	1	939	1316	1269	-	289	281
Telšių r. sav.	-	-	-	315	644	867	14	102	120

Studijuojančių asmenų skaičius kolegijose kasmet auga. Palyginti su 2003 m., studentų skaičius išaugo dukart. 2007 m. rudenį 65 % studentų studijavo neakivaizdine, 35 % – diene studijų forma. Daugiausia studentų (31 %) studijuoja verslo vadybą, 15 % – buhalterinę apskaitą, 8 % – socialinį darbą, 7 % – verslo informacines sistemas ir kitas studijų programas.

Apskrityje yra dvi aukštąjį universitetinį išsilavinimą teikiančios mokyklos – Vilniaus dailės akademijos Telšių dailės fakultetas ir Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarija.

Universitetų ir studentų juose skaičius

	Universitetų skaičius			Studentų skaičius			Parengta specialistų		
	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2003	2005	2007
Šalyje	21	21	22	130245	141771	144336	22959	28089	31153
Telšių apskrityje	1	1	1	235	228	216	55	43	42
Telšių r. sav.	1	1	1	235	228	216	55	43	42

2007 m. rudenį šiuose universitetuose studijavo labai maža visų universitetų studentų dalis – tik kiek daugiau nei 200 studentų.

Užimtumas

Telšių apskritis pagal gyventojų skaičių yra viena iš mažiausių, todėl ir dirbančių gyventojų skaičius joje gana mažas. 2007 m. Telšių apskrityje dirbo 78 tūkst., arba 65 %, 15–64 metų amžiaus apskrities gyventojų, kurie sudarė 5 % visų dirbančių šalies gyventojų.

Nors gyventojų skaičius apskrityje, kaip ir šalyje, dėl išaugusios gyventojų emigracijos mažėjo, dirbančių gyventojų skaičius nuo 2005 m. ėmė ypač sparčiai didėti. Tam įtakos turėjo teigiami pokyčiai šalies ir apskrities ekonomikoje.

Užimti gyventojai 2001–2007 m.

Tūkstančiais

	2001	2003	2005	2007
Šalyje	1351,8	1438,0	1473,9	1534,2
Telšių apskrityje	63,9	73,2	73,9	78,2
Mažeikių r. sav.	23,9	27,1	26,6	27,6
Plungės r. sav.	16,7	16,7	17,7	19,5
Rietavo sav.	3,0	3,5	3,4	4,7
Telšių r. sav.	20,3	25,9	26,2	26,4

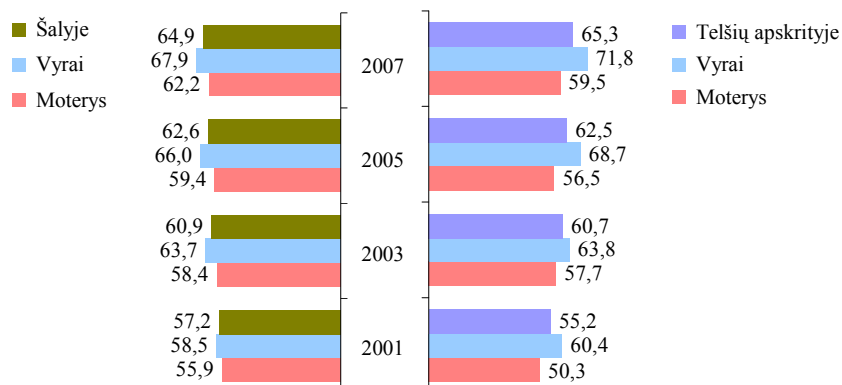
2007 m. Telšių rajono dirbantieji sudarė daugiau nei trečdalį (34 %), Mažeikių – 35, Plungės – 25 % vis Telšių apskrities dirbančiųjų. 2001–2007 m. užimtų gyventojų skaičius atskirose savivaldybėse kito skirtingai, tačiau didėjo visose savivaldybėse. Sparčiausiai užimtų gyventojų skaičius augo Rietavo savivaldybėje, kurioje užimtų gyventojų skaičius per šį laikotarpį išaugo 57 %, bei Telšių rajone, kuriame užimtų gyventojų skaičius išaugo 30 %. Mažeikių ir Plungės rajonų savivaldybėse užimtųjų skaičius padidėjo apie 16 %.

2007 m. Telšių apskrityje dirbo 65,3 % 15–64 metų amžiaus gyventojų, tai 0,4 % daugiau nei vidutiniškai šalyje. 2007 m. buvo pasiektas aukščiausias gyventojų užimtumo lygis apskrityje ir šalyje. Mažiausias užimtumo lygis apskrityje buvo 2001 m., kai jis siekė 55,2 % ir buvo 2 procentiniais punktais mažesnis nei šalyje. Nuo 2002 m. išaugęs užimtų gyventojų skaičius turėjo įtakos užimtumo lygio didėjimui, kuris 2007 m. buvo pats aukščiausias apskrityje (65,3 %).

Vyrų ir moterų užimtumo lygiai skirtingi. Kadangi Telšių apskrityje gana didelė dalis gyventojų dirba pramonėje ir statyboje, vyrų užimtumo lygis gana aukštas. Telšių apskrityje 2007 m. vyrų užimtumo lygis buvo aukščiausias šalyje ir siekė 71,8 %, o moterų buvo gana žemas – 59,5 %. Žemiausias vyrų ir moterų užimtumo lygis Telšių apskrityje buvo 2001 m. (atitinkamai 60,4 ir 50,3 %).

15–64 metų amžiaus gyventojų užimtumo lygis 2001–2007 m.

Procentais

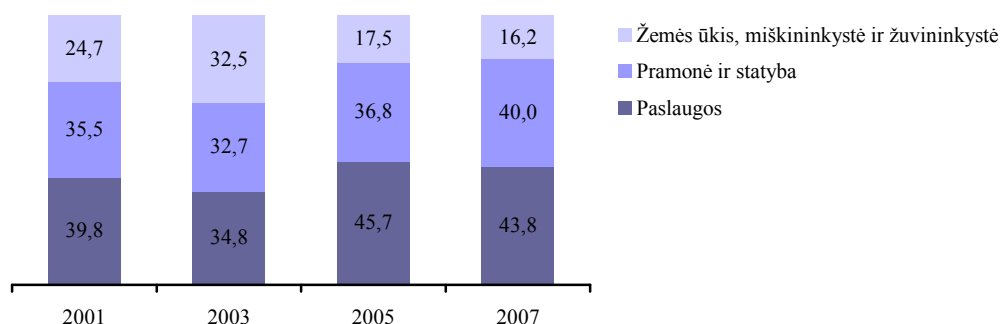

Trūkstant darbo jėgos, svarbu darbo rinkoje panaudoti visų gyventojų grupių rezervus. Viena iš priemonių – didinti pagyvenusių (55–64 metų amžiaus) gyventojų užimtumą. 2007 m. šalyje dirbo 53,4 % šios amžiaus grupės gyventojų, o Telšių apskrityje – 54 %, nuo 2001 m. jų dalis išaugo beveik 17 procentinių punktų.

Daugiausia užimtųjų dirbo paslaugų sektoriuje, kuriame 2005 m. dirbo net 46 %, o 2007 m. – 44 % visų apskrities užimtųjų. Tačiau Telšių apskritis iš kitų apskričių 2007 m. išsiskyrė tuo, kad joje pramonės įmonėse ir statybų sektoriuje dirbo daugiausia (net 40 %) visų apskrities užimtųjų gyventojų, kitose apskrityse – maždaug tik trečdalis. Daugelyje apskričių pastaraisiais metais mažėja gyventojų, dirbančių žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje. Nemažai kaimo gyventojų, įsigijusių pažangios žemės ūkio technikos, gali greičiau atlikti žemės ūkio darbus ir derindami darbų laiką dirbti ir kituose ūkio sektoriuose. Tai būdinga kaimo vietovėms – vis daugiau kaimo gyventojų dirba šalia esančiuose miestuose, kituose ūkio sektoriuose. Telšių apskritis iš kitų apskričių išsiskiria tuo, kad joje dar gana daug žmonių užimta žemės ūkio sektoriuje. 2007 m. šiame sektoriuje, kaip ir Utenos apskrityje, dirbo 16 %, o 2002–2003 m. – net 31–32 % visų apskrities užimtųjų (šalyje šiuo laikotarpiu – 18, 2007 m. – 10 % užimtųjų).

Užimtumas pagal šalies ūkio sektorius 2001–2007 m.

Procentais

Nedarbas

Ilgą laiką buvęs viena opiausių problemų šalyje, nedarbas pastaraisiais metais sparčiai mažėjo. Šalyje 2001–2007 m. bedarbių skaičius sumažėjo nuo 284 tūkst. iki 69 tūkst., arba 4 kartus. Telšių apskrityje daugiausia bedarbių buvo 2001 m. – 15 tūkst. Iki 2007 m. jų skaičius apskrityje sumažėjo 4 kartus – iki 3,5 tūkst.

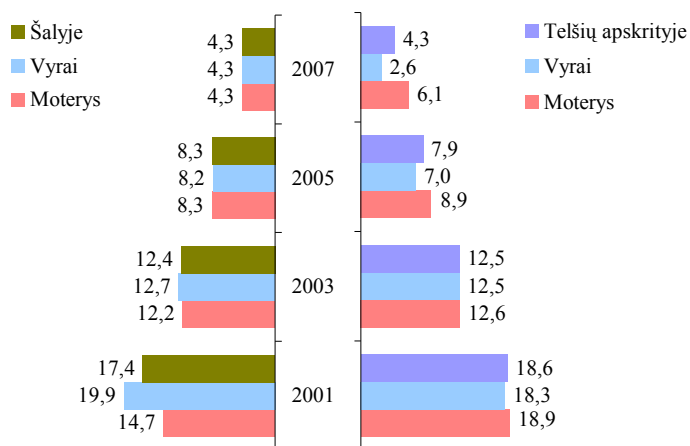
Mažėjant bedarbių skaičiui, mažėjo ir nedarbo lygis. Telšių apskrityje jis mažėjo panašiu tempu kaip ir šalyje. Nedarbo lygis apskrityje sumažėjo nuo 18,6 % 2001 m. iki 4,3 % 2007 m. – tokio paties lygio kaip ir šalyje. Telšių apskrityje 2006 ir 2007 m. moterų nedarbo lygis (atitinkamai

8,9 ir 6,1 %) buvo apie 4 kartus didesnis nei vyrų (2,3 ir 2,6 %). Ankstesniais metais moterų nedarbo lygis taip pat viršijo vyrų, tačiau gerokai mažesniu skirtumu.

Iš pirmo žvilgsnio teigiami nedarbo poslinkiai nelėmė didesnės šalies regionų teritorinės socialinės sanglaudos. Mažėjanti nedarbo lygi ir bedarbių skaičių visų pirma stipriai lėmė gyventojų emigracija iš šalies, kurią paskatino Lietuvos įstojimas į ES, ir jų judėjimas į didžiuosius šalies miestus. Didžioji išvykusių į užsienį dalis yra darbingo amžiaus gyventojai, migruojantys į kitas šalies vietas ar užsienį dėl nepalankių socialinių, ekonominių ir teritorinių gyvenimo sąlygų.

15–74 metų amžiaus gyventojų nedarbo lygis 2001–2007 m.

Procentais

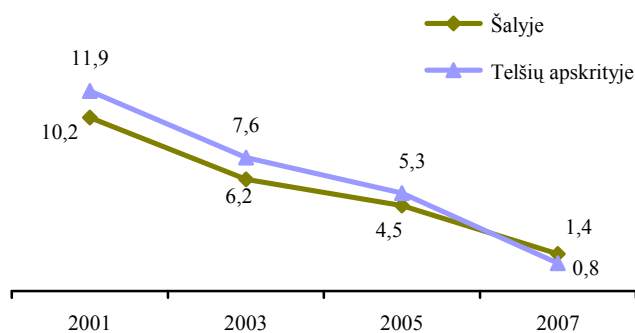

Mažėjo ne tik bendras bedarbių skaičius, bet ir ilgalaikių bedarbių, tai yra asmenų, ieškančių darbo vienus metus ir ilgiau. Ilgalaikių bedarbių skaičius Telšių apskrityje nuo 9 tūkst. 2001 m. sumažėjo iki 0,6 tūkst. 2007 m., o ilgalaikio nedarbo lygis apskrityje sumažėjo nuo 11,9 % 2001 m. iki 0,8 % 2007 m. Vyrų ilgalaikio nedarbo lygis apskrityje 2007 m. buvo 0,2%, o moterų – 1,4 %.

2001 m. Telšių apskrityje, skirtingai nei šalyje, ilgalaikių bedarbių buvo labai daug. Jie sudarė net 64 % visų bedarbių. Tai buvo pats didžiausia ilgalaikių bedarbių dalis šalyje. 2007 jų dalis bendrame bedarbių skaičiuje ženkliai sumažėjo ir buvo 17 %, arba 10 procentinių punktų mažesnis nei šalyje. Didžiąją ilgalaikių bedarbių dalį sudaro nekvalifikuoti asmenys, nepasirengę konkuruoti darbo rinkoje, nes neturi darbo rinkai reikalingo profesinio pasirengimo, darbo įgūdžių arba yra praradę ryšį su darbo rinka, taip pat įvairūs socialinės rizikos ar socialinę atskirtį patiriantys asmenys. Tai ir sudaro pagrindines kliūtis jų integracijai į darbo rinką. Telšių apskrities tokių bedarbių skaičiaus mažėjimas turėjo teigiamos įtakos šalies ilgalaikių bedarbių skaičiaus ir nedarbo lygio mažėjimui.

15–74 metų amžiaus gyventojų ilgalaikio nedarbo lygis 2001–2007 m.

Procentais

Darbo jėga

Pastaraisiais metais apskrityje, kaip ir visoje šalyje, jaučiamas darbo jėgos stygius. Nors kas metai didėja užimtų gyventojų skaičius, spartus bedarbių skaičiaus mažėjimas ir gyventojų emigracija į labiau išsivysčiusias ir savo darbo rinkas atvėrusias ES šalis nares, turėjo įtakos darbo jėgai priskiriamų gyventojų skaičiaus mažėjimui tiek Telšių apskrityje, tiek šalyje. Apskrityje darbo jėgai priskiriamų gyventojų, tai yra dirbančių ir nedirbančių, bet norinčių dirbti asmenų, 2007 m. buvo 82 tūkst., o darbo jėgos aktyvumo lygis sudarė 68,3 % ir buvo 0,4 % aukštesnis nei šalyje.

Darbo užmokestis

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Telšių apskrityje 2007 m. buvo trečias šalyje pagal dydį ir sudarė 1736 litus, arba 3,7 procentinio punkto mažiau nei vidutiniškai šalyje. Didžiausias darbo užmokestis 2001–2007 m. Telšių apskrityje buvo Mažeikių rajono savivaldybėje. Per šį laikotarpį darbo užmokestis beveik dvigubai ūgtelėjo visose apskrities savivaldybėse, išskyrus Mažeikių rajono, kurioje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis išaugo 65 %.

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis ir indeksai 2001–2007 m.

	Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Lt				Indeksai, proc.	
	2001	2003	2005	2007	2007 m., palyginti su 2006 m.	Šalies ūkis – 100
Šalyje	982	1073	1276	1802	120,5	100,0
Telšių apskrityje	940	1059	1248	1736	121,2	96,3
Mažeikių r. sav.	1189	1329	1502	1961	117,2	108,8
Plungės r. sav.	739	820	1010	1511	126,1	83,9
Rietavo sav.	776	897	1046	1500	123,3	83,2
Telšių r. sav.	764	874	1086	1625	124,9	90,2

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis pagal pagrindines profesijų grupes ir išsilavinimą 2006 m.

	Šalyje	Telšių apskrityje						
		Iš viso	Pradinis	Pagrindinis	Vidurinis	Spec. vidurinis	Aukštesnysis	Aukštasis
Iš viso	1596	1496	●	1003	1328	1245	1583	2166
Teisės aktų leidėjai, vyresnieji valstybės pareigūnai, įmonių, įstaigų, organizacijų ir kt. vadovai	2779	2337	–	●	●	1679	1966	2792
Specialistai	1924	1839	–	●	●	1350	1516	2042
Jaunesnieji specialistai ir technikai	1536	1469	●	●	●	1237	1604	1806
Jaunesnieji tarnautojai	1322	1407	–	●	●	●	1518	●
Paslaugų sektoriaus ir parduotuvių bei turgaviečių darbuotojai	991	880	●	●	899	824	●	●
Kvalifikuoti prekinio žemės ūkio ir žuvininkystės darbininkai	816	●	–	–	–	●	–	–
Kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai	1337	1346	●	1103	1385	1366	(1441)	●
Įrenginių ir mašinų operatoriai ir surinkėjai	1316	1620	●	1192	1720	1422	●	●
Nekvalifikuoti darbininkai	888	911	●	840	926	851	●	●

2006 m. skirtingų profesijų grupių darbuotojai, įgiję tokio paties lygio išsilavinimą, Telšių apskrityje gavo nevienodą darbo užmokestį. Teisės aktų leidėjų, vyresniųjų valstybės pareigūnų, įmonių, įstaigų, organizacijų ir kitų vadovų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 37 % viršijo tokio paties išsilavinimo lygio specialistų ir 55 % – jaunesniųjų specialistų ir technikų darbo užmokestį. Telšių apskrityje tarnautojai uždirbo 11 % mažiau, darbininkai – 9 % daugiau nei vidutiniškai atitinkamų grupių darbuotojai šalyje.

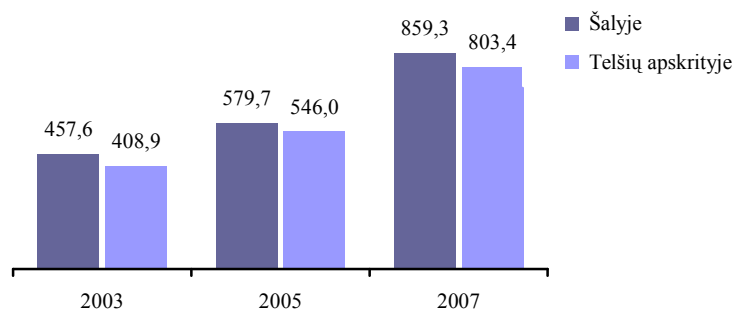
2006 m. didžiausią vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį gavo nuo 15 iki 19 metų darbo stažą įmonėje turintys darbuotojai (2136 litus), perpus mažiau (1087 litus) – trumpiau nei vienus metus įmonėje išdirbę darbuotojai. Daugiausia uždirbo 40–49 metų amžiaus darbuotojai (1564 litus), panašiai uždirbo 30–39 ir 50–59 metų amžiaus darbuotojai, kurių vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis maždaug 20 % viršijo 20–29 metų amžiaus darbuotojų darbo užmokestį.

Gyvenimo lygis

Namų ūkių biudžetų tyrimo duomenimis, Telšių apskrityje vidutinės namų ūkių disponuojamosios pajamos (piniginės ir natūrinės) 2007 m. buvo 803 litai vienam asmeniui per mėnesį, tai 56 litais mažiau nei vidutiniškai šalyje. Disponuojamųjų pajamų augimas Telšių apskrityje buvo šiek tiek spartesnis nei vidutiniškai šalyje. Palyginti su 2006 m., disponuojamosios pajamos Telšių apskrityje padidėjo 31,2 %, o palyginti su 2003 m., – 96,5 %. Piniginės disponuojamosios pajamos, palyginti su 2006 m., padidėjo 37,7 %, o palyginti su 2003 m., – 2,2 karto ir 2007 m. sudarė 715 litų vienam asmeniui per mėnesį.

Vidutinių disponuojamųjų pajamų kitimas 2003–2007 m.

Vienam namų ūkio nariui per mėnesį, litais

Palyginti su 2006 m., labiausiai išaugo samdomojo darbo pajamos. Samdomojo darbo pajamų augimas sudarė 70 % disponuojamųjų pajamų padidėjimo.

Telšių apskrityje samdomojo darbo pajamos 2007 m. sudarė 59,5 % visų disponuojamųjų pajamų, tai 3 procentiniais punktais mažiau už šalies vidurkį. Socialinės išmokos 2007 m. sudarė 20,8 % Telšių apskrities gyventojų disponuojamųjų pajamų (0,5 procentinio punkto mažiau už šalies vidurkį), vienam gyventojui per mėnesį vidutiniškai teko 167 litai socialinių išmokų.

Vidutinės disponuojamosios pajamos 2003–2007 m.

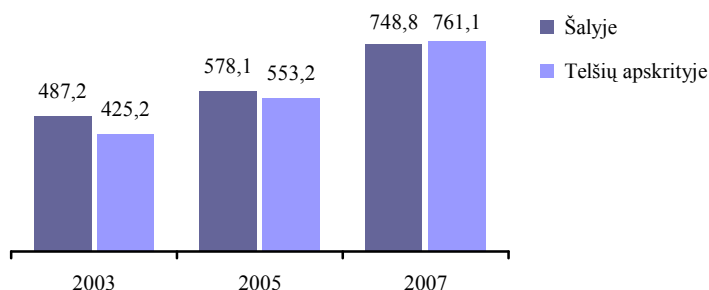
Vienam namų ūkio nariui per mėnesį, litais

	Šalyje	Telšių apskrityje		
	2007	2003	2005	2007
Visos disponuojamosios pajamos	859,3	408,9	546,0	803,4
Samdomojo darbo pajamos	536,4	207,4	268,4	478,2
Pajamos iš verslo, individualios veiklos	105,0	71,0	116,5	120,9
žemės ūkio pajamos	58,8	54,3	82,9	82,3
Socialinės išmokos	182,6	94,9	125,7	166,8
Pajamos iš rentos, turto, kitos pajamos	35,3	35,6	35,3	37,5

Vartojimo išlaidos, skaičiuojant vienam asmeniui, Telšių apskrityje 2007 m. buvo 761 litas per mėnesį, tai 12 litų daugiau už šalies vidurkį. Palyginti su 2006 m., vartojimo išlaidos padidėjo 21,9 %, arba 137 litais per mėnesį. Labiausiai išaugo išlaidos transportui ir sveikatos priežiūrai.

Vidutinės vartojimo išlaidos 2003–2007 m.

Vienam namų ūkio nariui per mėnesį, litais

Telšių apskrities namų ūkiai 2007 m. maistui (neskaičiuojant pinigų, išleistų valgyklose, kavinėse, restoranuose) skyrė 34,1 % visų vartojimo išlaidų. Tai sudarė vidutiniškai 260 litų vienam namų ūkio nariui per mėnesį. Palyginti su 2006 m., išlaidų maisto produktams dalis sumažėjo 4,7 procentinio punkto, o palyginti su 2003 m., – 11,5 procentinio punkto.

Vartojimo išlaidų struktūra 2003–2007 m.

Visos vartojimo išlaidos – 100 procentų

	Šalyje	Telšių apskrityje		
	2007	2003	2005	2007
Maisto produktai ir nealkoholiniai gėrimai	33,1	45,6	42,0	34,1
Alkoholiniai gėrimai, tabakas	3,7	3,4	3,4	3,4
Drabužiai ir avalynė	9,2	7,5	9,8	10,2
Būstas, vanduo, elektra, dujos, kuras	12,0	12,9	12,1	11,5
Būsto apstatymas, namų apyvokos įranga ir kasdienė būsto priežiūra	5,8	2,7	4,3	4,5
Sveikatos priežiūra	4,8	5,1	5,4	6,2
Transportas	10,4	6,3	7,0	13,5
Ryšiai	4,9	4,8	4,8	4,3
Poilsis ir kultūra	5,5	3,6	3,1	3,6
Švietimas	0,8	0,7	0,4	0,3
Viešbučiai, kavinės, restoranai, valgyklos	5,2	3,1	3,5	4,5
Įvairios prekės ir paslaugos	4,7	4,3	4,2	3,9

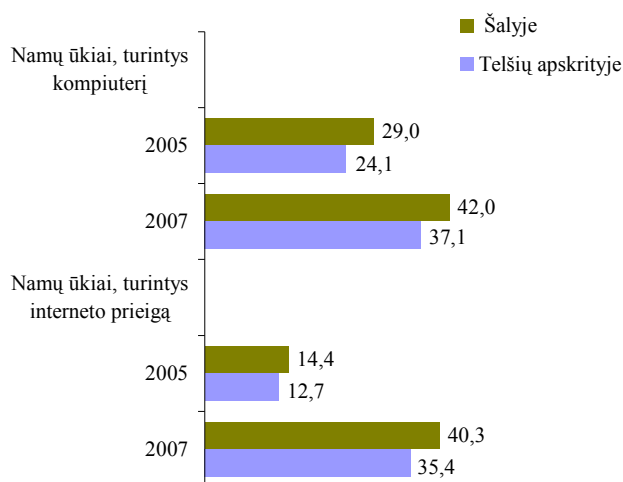
Vartojimo išlaidos būstui, kurui ir energijai Telšių apskrityje 2007 m. sudarė 88 litus vienam namų ūkio nariui per mėnesį, šalyje – 89 litus (atitinkamai 11,5 ir 12 % namų ūkio vartojimo išlaidų). Per ketverius metus būsto išlaikymo išlaidos apskrityje padidėjo 60,3 %, tačiau jų lyginamoji dalis vartojimo išlaidose šiek tiek sumažėjo.

Informacinių technologijų naudojimas namų ūkiuose

Namų ūkių apsirūpinimas asmeniniais kompiuteriais ir interneto naudojimas Telšių apskrityje šiek tiek atsiliko nuo šalies vidurkio. Asmeninius kompiuterius namuose 2007 m. pirmąjį ketvirtį turėjo 37 % Telšių apskrities namų ūkių, interneto prieigą – 35 % (šalyje – atitinkamai 42 ir 40 %). Per dvejus metus asmeninius kompiuterius turinčių namų ūkių dalis Telšių apskrityje padidėjo 13 procentinių punktų, o turinčių interneto prieigą namuose – 23 procentiniais punktais (vidutiniškai šalyje – 13 ir 26 procentiniais punktais).

Namų ūkiai, turintys asmeninius kompiuterius ir interneto prieigą, 2005 ir 2007 m. Procentais

2007 m. pirmąjį ketvirtį kompiuteriu naudojosi 46 % 16–74 metų amžiaus Telšių apskrities gyventojų (šalies vidurkis – 52 %). 52 % asmenų, kurie naudojosi kompiuteriu, naudojo jį kasdien (vidutiniškai šalyje kasdien kompiuteriu naudojosi 66 % kompiuterį naudojančių asmenų), 38 % – bent kartą per savaitę, bet ne kasdien.

Internetu 2007 m. pirmąjį ketvirtį naudojo 41 % Telšių apskrities ir 49 % šalies gyventojų. Palyginti su šalies vidurkiu, Telšių apskrities internautai internetu naudojo truputį rečiau. 51 % internetu besinaudojančių gyventojų naudojo jį kasdien, 40 % – bent kartą per savaitę, bet ne kasdien. Taigi reguliariai (ne rečiau kaip kartą per savaitę) internetu naudojo 37 % Telšių apskrities ir 45 % šalies 16–74 metų amžiaus gyventojų.

Dažniausiai internetas buvo naudojamas informacijos paieškai, ryšiams, laikraščiams ir žurnalams skaityti. Internetinės bankininkystės paslaugomis 2007 m. Telšių apskrityje naudojo 9 % 16–74 metų amžiaus gyventojų (šalyje – 21 %). Palyginti su kitomis apskritimis, Telšių apskrityje mažiausia gyventojų dalis naudojo internetinės bankininkystės paslaugomis, o pagal besinaudojančiųjų internetu bendrauti su valstybės institucijomis ir viešųjų paslaugų teikėjais dalį lenkė tik Tauragės apskritis.

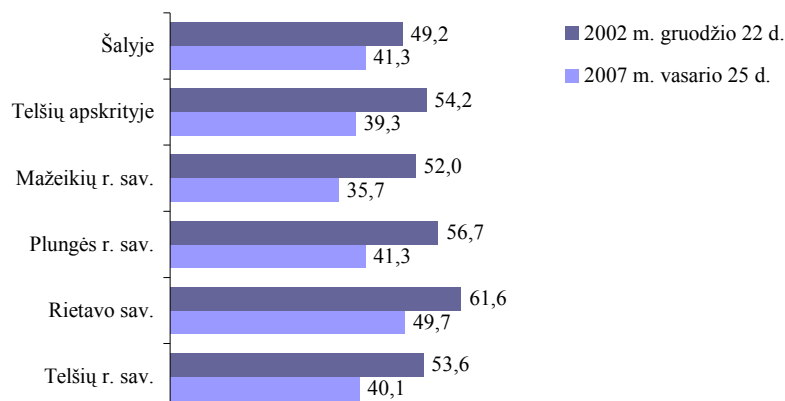
2007 m. pirmąjį ketvirtį prekes ir paslaugas asmeniniais tikslais internetu pirko ar užsakė 1,5 % visų 16–74 metų amžiaus Telšių apskrities gyventojų arba 3,3 % internautų (šalyje atitinkamai 3,7 ir 7,2 %).

Savivaldybių tarybų rinkimų rezultatai (Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenys)

Telšių apskrityje rinkėjų aktyvumas savivaldybių tarybų rinkimuose sumažėjo nuo 54,2 % 2002 m. iki 39,3 % 2007 m. ir buvo mažesnis nei vidutiniškai šalyje. Daugiausia krito Mažeikių ir Plungės rajonų rinkėjų aktyvumas. Aktyviausi rinkdami 2007 m. savivaldybės tarybų narius buvo Rietavo savivaldybės rinkėjai – dalyvavo kas antras rinkimo teisę turintis pilietis. Visose kitose apskrities savivaldybėse rinkėjų aktyvumas buvo mažesnis nei vidutiniškai šalyje (41,3 %).

Rinkėjų aktyvumas 2002 ir 2007 m. savivaldybių tarybų rinkimuose

Procentais

2007 m. Telšių apskrityje iš savivaldybių tarybose turimų 100 mandatų moterys gavo 23 % – panašiai kaip ir vidutiniškai šalyje (22,2 %). Visose apskrities savivaldybių tarybose moterys gavo ketvirtadalį, tik Plungės rajone – šeštadalį mandatų.

2007 m. savivaldybių tarybų rinkimuose gautų mandatų skaičius pagal lytį

	Iš viso	Procentais	
		vyrų	moterys
Šalyje	1550	77,8	22,2
Telšių apskrityje	100	77,0	23,0
Mažeikių r. sav.	27	74,1	25,9
Plungės r. sav.	25	84,0	16,0
Rietavo sav.	21	76,2	23,8
Telšių r. sav.	27	74,1	25,9

Telšių apskrityje 2007 m. savivaldybių tarybų rinkimuose daugiausia (22, arba penktadalį) mandatų gavo partija „Tvarka ir teisingumas“ (liberalai demokratai). Keturiems mažiau – 18 mandatų gavo Liberalų ir centro sąjunga ir 17 – Lietuvos socialdemokratų partija.

Partija „Tvarka ir teisingumas“ (liberalai demokratai) ryškią persvarą – 12, arba 44 %, mandatų gavo Telšių rajono savivaldybėje, o 6, arba 22 %, mandatų – Mažeikių rajono savivaldybėje. Liberalų ir centro sąjunga, gavusi 12, arba 57 %, mandatų, yra lyderė Rietavo savivaldybėje. Plungės rajono savivaldybėje daugiausia – 6, arba ketvirtadalį mandatų, gavo Tėvynės sąjunga (konservatoriai, politiniai kaliniai ir tremtiniai, krikščioniškieji demokratai).

2007 m. savivaldybių tarybų rinkimuose gautų mandatų skaičius pagal partijas

	Telšių apskrityje	Mažeikių r. sav.	Plungės r. sav.	Rietavo sav.	Telšių r. sav.
Iš viso	100	27	25	21	27
Partija „Tvarka ir teisingumas“ (liberalai demokratai)	22	6	3	1	12
Liberalų ir centro sąjunga	18	–	4	12	2
Lietuvos socialdemokratų partija	17	5	4	3	5
Tėvynės sąjunga (konservatoriai, politiniai kaliniai ir tremtiniai, krikščioniškieji demokratai)	13	3	6	1	3

	Telšių apskrityje	Mažeikių r. sav.	Plungės r. sav.	Rietavo sav.	Telšių r. sav.
Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga	8	3	2	1	2
Darbo partija	6	2	–	1	3
Lietuvos socialdemokratų sąjunga	4	2	2	–	–
Krikščionių konservatorių socialinė sąjunga	4	4	–	–	–
Naujoji sąjunga (socialliberalai)	3	2	1	–	–
Lietuvos krikščionys demokratai	3	–	1	2	–
Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2	–	2	–	–

Kultūra

Nuo 2001 m. Telšių apskrityje 25 % sumažėjo kultūros centrų, o muziejų ir bibliotekų skaičius kito nežymiai. Šių kultūros įstaigų buvo visose apskrities savivaldybėse.

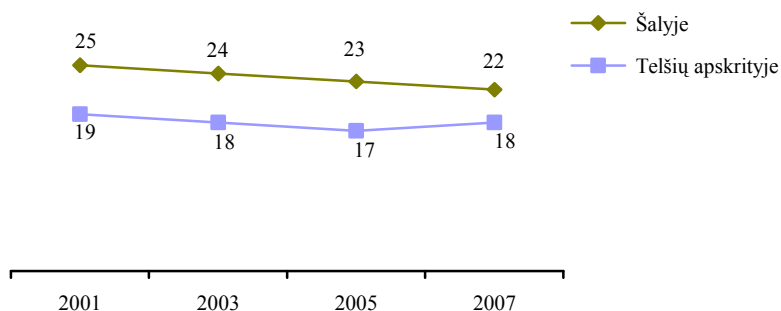
Kultūros įstaigų skaičius 2001–2007 m.

	Bibliotekos				Kultūros centrai ir jų filialai				Muziejai ir jų filialai			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	1449	1418	1396	1395	947	882	850	853	100	111	105	106
Telšių apskrityje	89	86	85	85	61	62	49	46	4	5	5	5
Mažeikių r. sav.	29	26	26	26	20	20	8	8	1	1	1	1
Plungės r. sav.	20	20	20	20	13	15	14	11	1	1	1	1
Rietavo sav.	8	8	8	8	6	6	6	6	–	1	1	1
Telšių r. sav.	32	32	31	31	22	21	21	21	2	2	2	2

2007 m., palyginti su 2001 m., Mažeikių rajono savivaldybėje sumažėjo 3 bibliotekomis. Skaitytojų, tenkančių 100 gyventojų, apskrityje 2007 m. buvo 18 % mažiau nei šalyje. Visose apskrities savivaldybėse 100 gyventojų tenkančių skaitytojų skaičius buvo mažesnis už šalies vidurkį. Vienai apskrities bibliotekai 2007 m. vidutiniškai teko 362 skaitytojai ir tik Marijampolės (350) ir Tauragės (357) apskrityse šis rodiklis buvo mažesnis.

Bibliotekų skaitytojų skaičius 2001–2007 m.

Skaitytojų skaičius, tenkantis 100 gyventojų

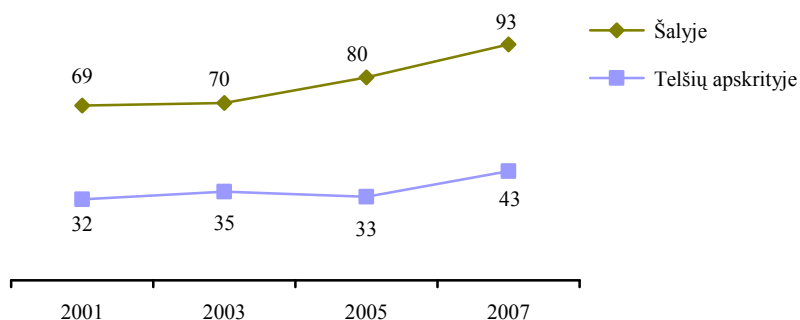
Vienas skaitytojas savivaldybių viešosiose bibliotekose 2007 m. apsilankė vidutiniškai 15 kartų. Dažniau bibliotekose lankėsi tik Klaipėdos ir Utenos apskričių bibliotekų skaitytojai (19 kartų). Kompiuteriais aprūpinta 23 % apskrities bibliotekų (šalyje – 53 %). Telšių apskrities bibliotekos mažiausiai aprūpintos kompiuteriais šalyje. Mažeikių rajone tik 8 % bibliotekų buvo

aprūpintos kompiuteriais ir turėjo interneto prieigą. 2007 m. 100 apskrities gyventojų teko 497 bibliotekų fondo dokumentai – 40 % mažiau negu šalyje ir mažiausiai iš visų apskričių.

Telšių apskrityje 2007 m. buvo 5 muziejai, kuriuose per metus apsilankė 75 tūkst. lankytojų. Muziejų lankytojų skaičius 2001–2007 m. išaugo beveik 25 %. Populiariausias apskrityje 2007 m. buvo Mažeikių muziejus, kuriame apsilankė 35 tūkst. lankytojų, arba beveik pusė visų apskrities muziejų lankytojų.

Muziejų lankytojai 2001–2007 m.

Apsilankymų skaičius, tenkantis 100 gyventojų

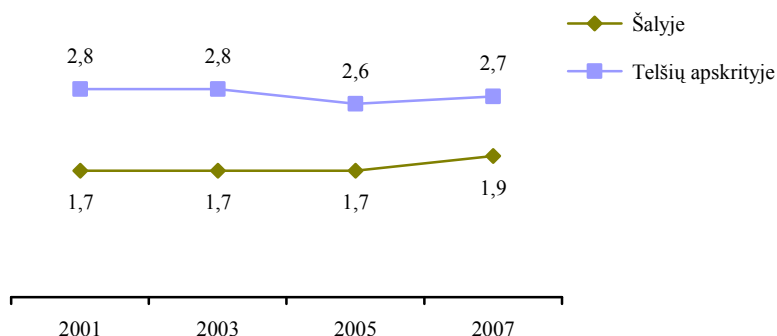

Palyginti su 2001 m., Telšių apskrityje, kaip ir šalyje, 100 gyventojų tenkančių apsilankymų skaičius išaugo 25 %.

Meno mėgėjų kolektyvų skaičius, palyginti su 2001 m., beveik nekito, dalyvių skaičius juose sumažėjo 8 %. Tik Mažeikių rajono savivaldybėje 2001–2007 m. meno mėgėjų kolektyvų skaičius išaugo beveik 20, o dalyvių juose skaičius – 40 %.

Kultūros centrų meno kolektyvų dalyviai 2001–2007 m.

Meno mėgėjų kolektyvų dalyvių skaičius, tenkantis 100 gyventojų

Telšių apskrityje meno mėgėjų kolektyvų dalyvių skaičius, tenkantis 100 gyventojų, buvo vienas iš didžiausių, tik Utenos (3,3) ir Panevėžio (3) apskrityse šis rodiklis buvo didesnis.

Kino žiūrovų skaičius 2001–2005 m. sumažėjo nuo 9 iki 1 tūkst., o 2007 m. apskrityje neliko nė vienos kino salės.

Kino žiūrovai 2001–2007 m.

Apsilankymų skaičius, tenkantis 100 gyventojų

